

15 Φεβρουαρίου 2011

Αρ. Πρωτ.:****

Ειδ. Επιστήμονας: Ειρήνη Κυριακάκη

☎ 210-7289802

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Γενική Διεύθυνση Υγείας
Διεύθυνση Ανάπτυξης Μονάδων Υγείας
Αριστοτέλους 17
ΤΚ 101 87 Αθήνα

Θέμα: Διακοπή λειτουργίας Μονάδας Μεταμόσχευσης Ήπατος ΓΝΑ «Λαϊκό» λόγω μη χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας

Στις **** ο Συνήγορος του Πολίτη παρέλαβε την αναφορά της ****, στην οποία δόθηκε αρ. πρωτ. ****. Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην αναφορά, είχε υποβληθεί στο υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης υπόψη της κας Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης η από 29.3.2010 επιστολή 32 επιτυχώς μεταμοσχευθέντων στη Μονάδα Μεταμόσχευσης Ήπατος του Γενικού Νοσοκομείου Αττικής «Λαϊκό» σχετικά με την παύση λειτουργίας της Μονάδας Μεταμόσχευσης Ήπατος στο εν λόγω Νοσοκομείο, η οποία σημειώνεται ότι είναι και η μόνη στην Αθήνα. Στην επιστολή αυτή, η οποία μέχρι την υποβολή της αναφοράς στον Συνήγορο του Πολίτη, δεν είχε απαντηθεί, καταγράφεται ο προβληματισμός των συντακτών της για τους λόγους που οδήγησαν στη μη χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας στην εν λόγω Μονάδα. Συνεπεία αυτού και δεδομένου ότι, πλέον, υπάρχει μόνο μία Μονάδα Μεταμοσχεύσεων ήπατος στην Ελλάδα, αυτή του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο», αναφέρουν ότι γιγαντώνεται η λίστα αναμονής, οι Έλληνες ασθενείς μεταβαίνουν στο εξωτερικό με μεγάλο γραφειοκρατικό και οικονομικό κόστος (ιδιωτικό ή για τον ασφαλιστικό φορέα) ή μένουν αβοήθητοι και τα διαθέσιμα μοσχεύματα σε πολλές περιπτώσεις δεν αξιοποιούνται στην Ελλάδα.

Ακολούθως, ο Συνήγορος του Πολίτη παρέλαβε στις 17.9.2010 τις υπ' αρ. πρωτ. *** και *** αναφορές του κ. **** και της κας **** αντίστοιχα, οι οποίοι είχαν ενταχθεί στο μεταμοσχευτικό πρόγραμμα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» και με τη διακοπή της λειτουργίας της αντιμετωπίζουν προβλήματα στην περαιτέρω παρακολούθησή του.

Συνεπεία αυτού και δεδομένου ότι, πλέον, υπάρχει μόνο μία Μονάδα Μεταμοσχεύσεων ήπατος στην Ελλάδα, αυτή του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο», αναφέρουν ότι γιγαντώνεται η λίστα αναμονής, οι Έλληνες ασθενείς μεταβαίνουν στο εξωτερικό με μεγάλο γραφειοκρατικό και οικονομικό κόστος (ιδιωτικό ή για τον ασφαλιστικό φορέα) ή μένουν αβοήθητοι και τα διαθέσιμα μοσχεύματα σε πολλές περιπτώσεις δεν αξιοποιούνται στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης των παραπάνω αναφορών ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε εγγράφως προς τους εμπλεκόμενους φορείς ΕΟΜ, ΥΓΚΑ και ΓΝΑ «Λαϊκό». Σε συνέχεια των από 3.08.2010 εγγράφων του Συνηγόρου του Πολίτη προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό» παρελήφθη το υπ' αρ. πρωτ. ΕΟΜ/1372/13.8.2010 του ΕΟΜ, επί του οποίου και δεδομένης της υποβολής δυο επιπλέον αναφορών εγγεγραμμένων στη λίστα υποψηφίων ληπτών της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό», ζητήθηκαν περαιτέρω διευκρινίσεις με το από 20.10.2010 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη. Το έγγραφο αυτό εξακολουθεί να μένει αναπάντητο.

Μόλις στις 14.12.2010, και αφού απεστάλησαν τα από 20.10.2010 έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη, παραλάβαμε το υπ' αρ. πρωτ. Υ4α/133447/14.12.2010 έγγραφο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Διεύθυνση Υγείας, Διεύθυνση Ανάπτυξης Μονάδων Υγείας και το υπ' αρ. 1/3.1.2011 έγγραφο του Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών «Λαϊκό». Στο υπ' αρ. πρωτ. Υ4α/133447/14.12.2010 έγγραφο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης επισυνάπτονται μεταξύ άλλων τα υπ' αρ. πρωτ. ΕΟΜοικ/919/9.6.2010 και ΕΟΜ/1511/16.9.2010 έγγραφα του ΕΟΜ με θέμα «Διαβίβαση προτάσεως του ΕΟΜ» και «Υπόμνημα επί του εθνικού σχεδίου ανάπτυξης των μεταμοσχεύσεων συμπαγών οργάνων στην Ελλάδα» αντίστοιχα.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣτΠ

Από την επισκόπηση των ανωτέρω εγγράφων και του συνόλου των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη μας αναδεικνύονται κατά τη γνώμη μας τα ακόλουθα σημεία ως κρίσιμα για το υπό διερεύνηση θέμα:

Λόγοι αρνητικής γνώμης του ΕΟΜ

Σύμφωνα με το υπ' αρ. πρωτ. εομ/1372/13.8.2010 του ΕΟΜ προς τον Συνήγορο του Πολίτη αναφέρονται τα εξής:

«Εν τέλει η αίτηση του ΠΓΝ Λαϊκού, υπογραφόμενη από τον τότε διευθυντή κο Αλκιβιάδη Κωστάκη, εστάλη εμπειρεύουσα όμως ιατρούς, οι οποίοι δεν έχουν αναλάβει ακόμη θέση στο ΓΝΑ «Λαϊκό». Κάτι το οποίο δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια και επομένως δεν πληρεί τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας Μεταμοσχευτικού Κέντρου. Ο νυν διευθυντής κος Κουράκης τόσο προφορικά όσο και εγγράφως αρνήθηκε να αναλάβει, ως διευθυντής της κλινικής, την ευθύνη λειτουργίας του

Μεταμοσχευτικού Κέντρου Ήπατος, καθώς ο ίδιος δεν είναι μεταμοσχευτής. Επίσης, κατά δήλωσή του δεν υπάρχει άλλος ιατρός που να κατέχει το αντικείμενο».

Χωρίς αναφορά σε ιατρούς που δεν έχουν αναλάβει ακόμη εργασία, στα πρακτικά της από 28.5.2010 συνεδρίασης του ΔΣ του ΕΟΜ (2^η 2010) που αναφέρονται στη Μονάδα Μεταμόσχευσης Ήπατος του ΓΝΑ «Λαϊκό» προβάλλονται ως λόγοι για την αρνητική γνώμη του ΕΟΜ στο αίτημα χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας οι ακόλουθοι:

«Α) στον φάκελο όπως διαβιβάστηκε από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις ως προς την στελέχωση, καθώς από το συναποσταθθέν βιογραφικό σημείωμα του Δ/ντη της Β Προπαιδευτικής Χειρουργικής Κλινικής και Κουράκλη, ο οποίος σύμφωνα με το αίτημα του Νοσοκομείου «Λαϊκό» και την υπ' αρ. 37/9.12.2009 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του άνω νοσηλευτικού ιδρύματος, ορίζεται και Επιστημονικά Υπεύθυνος της Μονάδας, δεν προκύπτει η προϋπόθεση που ορίζει η υπουργική απόφαση Υ4α/71720/2005 και συγκεκριμένα σχετικά με την πενταετή τουλάχιστον εμπειρία σε μεταμοσχεύσεις που πρέπει να διαθέτει ο Διευθυντής Γενικής Χειρουργικής που στελεχώνει την Μονάδα Μεταμόσχευσης Ήπατος.

Β) Επίσης υπάρχουν ελλείψεις που προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου και συγκεκριμένα από τους σχετικούς συμπληρωμένους πίνακες και αφορούν: έλλειψη τμήματος ιστοσυμβατότητας με δυνατότητα τυποποίησης και διενέργειας των απαιτούμενων εξετάσεων ιστοσυμβατότητας ή την συνεργασία με τοιοῦτο (πιθανόν εκ παραδρομής δεν συμπληρώθηκε στον οικείο πίνακα που περιλαμβάνεται στο αίτημα για τη Μονάδα Μεταμόσχευσης Ήπατος καθώς σε αυτόν για τη Μονάδα Μεταμόσχευσης Νεφρού έχει συμπληρωθεί ότι υπάρχει συνεργαζόμενο) 2) την έλλειψη Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας 3) την διοικητική υποστήριξη της Μονάδας αυτής, καθώς η διοικητική υπάλληλος παραμένει στη Γραμματεία Διοίκησης λόγω υπηρεσιακών αναγκών και εξυπηρετεί μόνο κατά περίπτωση την Μονάδα, όπως αναφέρεται και στην Μονάδα Μεταμόσχευσης Νεφρού δεν δύναται να θεωρηθούν οι ελλείψεις αυτές τόσο σημαντικές που να δικαιολογούν την μη χορήγηση της άδειας λειτουργίας εξ αυτού του λόγου και μόνο, λαμβανομένων υπόψη και όλων των προαναφερόμενων για τις γενικότερες δυσλειτουργίες του συστήματος (λχ έλλειψη πλήρους στελέχωσης με βοηθητικό ή νοσηλευτικό προσωπικό).

Γ) Ως προς την τυπική προϋπόθεση που θέτει η υπουργική απόφαση σχετικά με την μεταμοσχευτική δραστηριότητα της Μονάδας, ήτοι να διενεργεί ετησίως τουλάχιστον δέκα, σημειώνεται απόκλιση από τον απόλυτο αυτό αριθμό, καθόσον κατά το χρονικό διάστημα από 3/7-31/12/2006 δηλαδή σε 5,5 μήνες λειτουργίας στο έτος 2006 πραγματοποιήθηκαν 4 μεταμοσχεύσεις,

στο έτος 2007 επτά μεταμοσχεύσεις, στο έτος 2008 δεκαπέντε μεταμοσχεύσεις και στο έτος 2009 (έως 7/2009) ήτοι για έξι μήνες λειτουργίας έξι μεταμοσχεύσεις, δηλαδή για 11 μήνες περίπου, δεν υπάρχει δραστηριότητα αυτής.

Ως εκ τούτου τα μέλη του ΔΣ του ΕΟΜ ομόφωνα αποφασίζουν ότι δεν πληρούνται οι σχετικοί όροι για τη χορήγηση οριστικής άδειας Μεταμόσχευσης στην ανωτέρω μονάδα, σύμφωνα με τα ως άνω. Κατά ταύτα η γνώμη του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων στο εν λόγω αίτημα, όπως διατυπώνεται από το Νοσοκομείο και διαβιβάζεται από το Υπουργείο είναι αρνητική και προτείνεται να συζητηθεί μελλοντικά εκ νέου μετά από νέο αίτημα του Νοσοκομείου νομίμως και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην κείμενη νομοθεσία, καθώς υπάρχει αναγκαιότητα λειτουργίας ενός δεύτερου σύγχρονου και σύμφωνου με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές Μονάδων Μεταμόσχευσης Ήπατος στην περιοχή της Νότιας Ελλάδος μεταμοσχευτικού κέντρου ήπατος, το οποίο οφείλει σε συνεργασία με τις ηπατολογικές κλινικές να προετοιμάζει και να διατηρεί τους υποψηφίους λήπτες σε τέτοια κατάσταση, ώστε η μεταμόσχευση ενός μοσχεύματος να έχει την αναμενόμενη επιτυχία, δηλαδή την πλήρη ίαση του ασθενούς. Εκτός όμως από την άμεση λειτουργικότητα του μοσχεύματος, το κέντρο αυτό θα πρέπει να καλύπτει μετά από μια επιτυχή μεταμόσχευση και τη μακροχρόνια λειτουργικότητα των μοσχευμάτων».

Απάντηση του ΓΝΑ «Λαϊκό»

Με το υπ' αρ. πρωτ. 1/3.1.2011 έγγραφο του ΓΝΑ «Λαϊκό» προς τον Συνήγορο του Πολίτη τοποθετήθηκε η διοίκηση του νοσοκομείου στους λόγους της αρνητικής εισήγησης του ΕΟΜ στο αίτημα χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας ως ακολούθως:

Α) «Ο Δ/της της Β Προπαιδευτικής Χειρουργικής- Επιστημονικά υπεύθυνος της Μονάδας δεν πληροί την προϋπόθεση που ορίζει η Υπουργική Απόφαση Υ4α/71720/2005 να έχει πενταετή εμπειρία σε μεταμοσχεύσεις ήπατος. Η απάντησή μας είναι ότι πρόκειται για έναν διακεκριμένο επιστήμονα και χειρουργό, καθηγητή Α βαθμίδας, που μπορεί να θεμελιώσει σε σωστές βάσεις τις μεταμοσχεύσεις ήπατος, υπό την προϋπόθεση βέβαια να συμφωνήσει να προϊσταται της Μονάδας. Διευκρινίζουμε ότι και ο προηγούμενος καθηγητής που ξεκίνησε τις μεταμοσχεύσεις ήπατος δεν πληρούσε την προϋπόθεση της πενταετούς εμπειρίας. Εάν δεχθεί ο Δ/της της Β Προπαιδευτικής Χειρουργικής Κλινικής να είναι επιστημονικά υπεύθυνος της Μονάδας η διοίκηση του ΓΝΑ Λαϊκό με ιδιαίτερη ικανοποίηση και ενθέρμως προτείνει την τροποποίηση της υπουργικής απόφασης, ώστε να καλύπτεται με ουσιαστικό τρόπο η λειτουργία της Μονάδας Μεταμόσχευσης Ήπατος.

Όσον αφορά τις σοβαρές ελλείψεις προσωπικού, απαντούμε ότι από τους 4 χειρουργούς που αναφέραμε στην πρότασή μας οι τρεις υπηρετούν στο Νοσοκομείο μας, εκ των οποίων ο ένας έχει πενταετή εμπειρία στις μεταμοσχεύσεις ήπατος αλλά δεν είναι διευθυντής. Ο τέταρτος χειρουργός που εργάζεται σε μεταμοσχευτικό κέντρο του εξωτερικού έχει εκλεγεί από την Ιατρική Σχολή και αναμένουμε τον διορισμό του από την Υπουργό Παιδείας εντός του 2011. Η ενεργής εμπειρία και αυτού στη μεταμόσχευση ήπατος ξεπερνά την 5ετία».

....«Δεν καλύφθηκε η τυπική προϋπόθεση ότι η Μονάδα διενήργησε ετησίως τουλάχιστον δέκα μεταμοσχεύσεις. Η ουσιαστική προϋπόθεση έχει καλυφτεί, διότι όπως καλώς γνωρίζετε στα 3 χρόνια προσωρινής λειτουργίας έγιναν 32 μεταμοσχεύσεις χωρίς να υπάρχει τυπική ισοκατανομή. Όσον αφορά το ότι τους τελευταίους μήνες δεν έγιναν μεταμοσχεύσεις χωρίς προσωρινή ή οριστική άδεια του ΕΟΜ». Επ' αυτού επισημαίνεται ότι και άλλες Μονάδες όπως του Ωνασείου αδειοδοτήθηκαν με λιγότερη των 10 μεταμοσχεύσεων ετησίως.

Σε σχέση με τα αναφερόμενα για την ποιότητα της παρακολούθησης των ασθενών κλήθηκε ο Διευθυντής της Α Προπαιδευτικής Παθολογικής Κλινικής καθηγητής κ. Λαδάς προκειμένου να απαντήσει στο ερώτημα *«εάν διατηρούσε τους ασθενείς σε τέτοια κατάσταση, ώστε η μεταμόσχευση ενός μοσχεύματος να έχει την αναμενόμενη επιτυχία, δηλαδή την ίαση του ασθενούς»* και ότι δεν *«κάλυπτε μετά από μια επιτυχή μεταμόσχευση και την μακροχρόνια λειτουργικότητα των μοσχευμάτων»* και ειδικότερα εάν σήμερα μπορεί το ΓΝΑ «Λαϊκό» να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στην προετοιμασία και στο μεταμοσχευτικό πρόγραμμα.

Επ' αυτού παρατίθενται οι απόψεις του ως ακολούθως:

«η Α ΠΠΚ διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα ηπατολογικά ιατρεία στο Λεκανοπέδιο Αττικής, οργανώνει προμεταμοσχευτικό έλεγχο ηπατοπαθών και παρακολουθεί ασθενείς με μεταμόσχευση ήπατος. Επιπλέον, εγκρίθηκε από το ΔΣ του ΓΝΑ «Λαϊκό» η επίσημη λειτουργία του ιατρείου μεταμοσχεύσεων ήπατος (προμεταμοσχευτικός έλεγχος και παρακολούθηση μεταμοσχευμένων ασθενών) 2 φορές την εβδομάδα κάθε Τρίτη και Πέμπτη 9.00-10.30 (απόφαση ΔΣ 31/10-11-10) σύμφωνα και με το υπ' αρ. πρωτ. 1061/25-6-10 του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων. Η κλινική έχει δύο μέλη ΔΕΠ με εμπειρία στις μεταμοσχεύσεις ήπατος, τα οποία είναι σε επικοινωνία με το μεταμοσχευτικό κέντρο ήπατος της Βόρειας Ελλάδας για την προώθηση των ασθενών με λίστα μεταμοσχεύσεως ήπατος, επειδή από ένα περίπου χρόνο δεν γίνονται μεταμοσχεύσεις ήπατος στο ΓΝΑ Λαϊκό».

Στο ερώτημα της Διοίκησης προς τον Διευθυντή της Β Προπαιδευτικής Χειρουργικής Κλινικής κ. **** εάν οι τρεις χειρουργοί (μαζί με τον τέταρτο, όταν προσληφθεί) θα συνεχίσουν να αποτελούν μέλη της ομάδας παραπέμπει στο με αρ. πρωτ. 2222/20.5.2010 έγγραφο του προς τη Διοίκηση του Νοσοκομείου. Στο έγγραφο αυτό *«σκιαγραφείται το πλαίσιο*

του ρόλου και των στόχων της Β ΠΧΚ της οποίας τη Διεύθυνση η Ιατρική Σχολή του έχει αναθέσει». Στο δε από 20.5.2010 επισυναπτόμενο σημείωμα του καθηγητή Χειρουργικής Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών κ. *** προς τη Διοίκηση του ΓΝΑ «Λαϊκό» σημειώνεται ιδιαίτερα ότι «η ειδική ενασχόληση της κλινικής και μέρους του προσωπικού της με τις μεταμοσχεύσεις συμπαγών οργάνων θα έχει ως αποτέλεσμα λόγω των περιορισμένων υποδομών να εγκλωβίζεται ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και η υλικοτεχνική υποδομή της Κλινικής σε ένα τομέα, ο οποίος δεν αποτελεί αντικείμενο της ακαδημαϊκής της αποστολής, με συνέπεια να εμποδίζεται η απρόσκοπτη ανταπόκριση στη βασική μας αποστολή στα πλαίσια του πανεπιστημίου και του συστήματος υγείας», καταλήγει δε παρακαλώντας για τις ενέργειες της διοίκησης να δραστηριοποιηθούν οι μεταμοσχεύσεις οργάνων σε καταλληλότερους χώρους.

Σε σχέση με την πρόσβαση των εγγεγραμμένων στη λίστα του ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» υποψήφιων ληπτών σε μεταμοσχευτικό πρόγραμμα

Τα αναφερόμενα στο υπ' αρ. πρωτ. ΕΟΜοικ/1417/27.8.2010 έγγραφο του ΕΟΜ προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Διεύθυνση Υγείας, με το οποίο απαντήθηκαν οι υπ' αρ. 787/4.8.2010 και 2438/7.9.2010 ερωτήσεις των βουλευτών Βαϊτση Αποστολάτου και Μιχάλη Κατρίνη αντίστοιχα ότι «Στο υπάρχον μεταμοσχευτικό κέντρο ήπατος του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης, μοναδικό σήμερα στην Ελλάδα, έχουν ενταχθεί όλοι οι υποψήφιοι λήπτες ηπατικού μοσχεύματος, δηλαδή και οι ασθενείς του, αλλά και οι ασθενείς που αρχικά είχαν ενταχθεί στη λίστα του μεταμοσχευτικού κέντρου ήπατος του Λαϊκού νοσοκομείου. Μετά από πρόταση του ΕΟΜ το μεταμοσχευτικό κέντρο ήπατος του Ιπποκράτειου Θεσσαλονίκης απεδέχθη την υπαγωγή όλων των ασθενών και αυτών του Λαϊκού στο πρόγραμμά του», δεν επιβεβαιώνονται από την επισκόπηση και άλλων στοιχείων.

Πέραν της καθυστέρησης στην ενημέρωση των υποψήφιων ληπτών που ήταν εγγεγραμμένοι στη λίστα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» για τη μη χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας της και για την υπαγωγή τους στην αντίστοιχη του ΓΝΠΘ «Ιπποκράτειο», οι υποψήφιοι λήπτες που απευθύνθηκαν σε αυτήν πληροφορήθηκαν ότι θα κριθεί εκ νέου η ένταξή τους σε λίστα, αφού προσέλθουν σε αυτήν και υποβληθούν σε εξετάσεις. Με τον τρόπο αυτόν αναιρέθηκε αφενός η επισήμανση περί παραλαβής τους από το ΓΝΠΘ «Ιπποκράτειο» και αφετέρου η πρόβλεψη περί τήρησης εθνικού μητρώου ληπτών υποψήφιων ληπτών από τον ΕΟΜ και ενιαίου συστήματος εγγραφής κι επιλογής ασθενών κατάλληλων προς μεταμόσχευση.

Ειδικότερα, σε αναφορές εγγεγραμμένων στη λίστα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» υποψήφιων ληπτών ήπατος (υπ' αρ. πρωτ. 41721/17.9.2010, 41736/17.9.2010) καταγγέλλεται πως 13 μήνες μετά τη διακοπή λειτουργίας της ενημερώθηκαν με την από 20.7.2010 επιστολή του ΕΟΜ ότι «το Διοικητικό Συμβούλιο έχοντας επίγνωση των ευθυνών του έναντι των ασθενών, κατέληξε στην απόφαση να μην ανανεώσει υπό τις υπάρχουσες συνθήκες τη λειτουργία Μεταμοσχευτικού Κέντρου στη Β Προπαιδευτική Κλινική του Λαϊκού αλλά να

αναζητήσει νέα λύση δημιουργώντας ένα σύγχρονο Μεταμοσχευτικό Κέντρο Ήπατος στην περιοχή της Αττικής» και ότι οι εγγεγραμμένοι έως τον Δεκέμβριο 2009 υποψήφιοι λήπτες της λίστας του ΓΝΑ «Λαϊκό» «παρελήφθησαν από το κέντρο του ΓΝΘ «Ιπποκράτειο»». Με την υπ' αρ. πρωτ. 174/16.9.2010 επιστολή της Χειρουργικής Κλινικής Μεταμοσχεύσεων του Ιπποκράτειου Γενικού Περιφερειακού Νοσοκομείου, η οποία επισυνάπτεται σε αναφορά, μία ασθενής εξ αυτών που απευθύνθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη ενημερώθηκε σε απάντηση αίτησής της, ότι «δεν υπάρχει αυτόματη διαδικασία για τη μετεγγραφή από τη λίστα υποψηφίων ληπτών ήπατος του ΓΝΑ «Λαϊκό» στη λίστα υποψηφίων ληπτών ήπατος του ΓΝΘ «Ιπποκράτειου». Επιπλέον της υποδείχθηκε να προσέλθει με όλα τα στοιχεία-εξετάσεις, φόρμα προμεταμοσχευτικού ελέγχου, αξονικές τομογραφίες κτλ., τα οποία έχει στη διάθεσή της, κατόπιν ραντεβού, κάθε Τρίτη στα εξωτερικά ιατρεία του Μεταμοσχευτικού μας Κέντρου και θα ενταχθεί στον κατάλογο υποψηφίων ληπτών ήπατος, εφόσον πληρεί τα κριτήρια ένταξης».

Από τον καθηγητή κ. Κουράκλη, Διευθυντή της Β' ΠΧΚ, στο υπ' αρ. πρωτ. 2240/10.11.2010 σημείωμά του προς τη Διοίκηση του Νοσοκομείου, αξιολογείται «ως μείζον θέμα ότι ενώ από τα τέλη Ιουνίου 2009 είχαν σταματήσει να γίνονται ΜΗ, εντούτοις διατηρήθηκε η λίστα υποψηφίων προς μεταμόσχευση μέχρι το 2010 στο Λαϊκό Νοσοκομείο, όπως προκύπτει από σχετικό έγγραφο του προς το Λαϊκό Νοσοκομείο, το οποίο μου διαβιβάσατε, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τους ασθενείς της εν λόγω λίστας προς μεταμόσχευση και παράλληλα δημιουργεί μεγάλο ηθικό θέμα», ενώ επισημαίνεται ότι τέτοια λίστα ουδέποτε του παραδόθηκε ή βρέθηκε στο αρχείο της κλινικής που διευθύνει.

Τέλος, στο υπ' αρ. πρωτ. ΕΟΜ.οικ/236/5.2.2009 έγγραφο του τότε Προέδρου του ΕΟΜ καθηγητή κ. Αλκιβιάδη Κωστάκη προς την τότε Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κα Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου επισημαίνει ότι ο ΕΟΜ γίνεται «καθημερινά δέκτης παραπόνων για το θέμα της διακοπής λειτουργίας της μονάδας μεταμόσχευσης ήπατος του Λαϊκού Νοσοκομείου, καθώς ακόμη και για τον έλεγχο ή τη βεβαίωση μετάβασης ασθενών στο εξωτερικό πρέπει αυτοί να μεταβούν στη Θεσσαλονίκη, όπου και λειτουργεί η μόνη άλλη μονάδα, η οποία ασφαλώς δεν μπορεί να τους καλύψει όλους».

Επ' αυτού προβλέπεται στην ΥΑ Υ4δ/οικ.8739/1994 «Σχετικά με τη μετάβαση Ελλήνων ασθενών στο εξωτερικό για μεταμόσχευση» (ΦΕΚ Β 699) ότι η μετάβαση στο εξωτερικό εγκρίνεται μετά από βεβαίωση που θα χορηγείται από έναν Διευθυντή Μεταμοσχευτικού Κέντρου αντίστοιχης ειδικότητας, στην οποία θα αιτιολογείται πλήρως και αναλυτικά ότι η αιτούμενη μεταμόσχευση δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθεί στην Ελλάδα στον κρίσιμο κατά περίπτωση χρόνο, και σύμφωνη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Μεταμοσχεύσεων.

Εν γένει, ως αποτέλεσμα της μη χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας στη ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκού» είναι η Νότια Ελλάδα να μη διαθέτει επί του παρόντος και για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα Μονάδα Μεταμόσχευσης Ήπατος. Ως μόνη ΜΜΗ στην Ελλάδα απομένει αυτή του ΓΠΝΘ «Ιπποκράτειο», η οποία όμως φέρεται να μην μπορεί να καλύψει τις ανάγκες όλων των υποψηφίων ληπτών στην Ελλάδα (οι υποψήφιοι λήπτες αναφέρεται

ότι ανέρχονται σήμερα σε 40), με συνέπεια να επιμηκύνεται ο χρόνος αναμονής και οι ασθενείς να παραμένουν αβοήθητοι (αναφέρονται τέσσερις θάνατοι). Συνεπεία αυτού αφενός τα μοσχεύματα που δεν μπορούν να αξιοποιηθούν διοχετεύονται στο εξωτερικό (13 μοσχεύματα μέσα στο 2009 σύμφωνα με δημοσίευμα) και αφετέρου πολλοί υποψήφιοι λήπτες μεταβαίνουν για μεταμόσχευση στο εξωτερικό, έχοντας να καλύψουν πολύ υψηλό κόστος (500.000 δολάρια στις ΗΠΑ και 250.000 λίρες στην Αγγλία) είτε ιδιωτικά είτε μέσω του ασφαλιστικού τους φορέα.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΠ

Σε συνέχεια των ανωτέρω θα θέλαμε να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

1. Με το υπ' αρ. πρωτ. 1243/2.1.2010 έγγραφο της 1^{ης} ΥΠΕ Αττικής διαβιβάστηκε αίτημα του ΓΝΑ «Λαϊκό» για χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας στη ΜΜΗ προς αξιολόγηση από το ΥΥΚΑ. Η αίτηση υποβλήθηκε με το υπ' αρ. πρωτ. 353/22.12.2009 έγγραφο του τότε Διοικητή κ. Γρηγορόπουλου προς την 1^η ΥΠΕ με θέμα: *«Χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας της Διατομεακής Μονάδας Μεταμόσχευσης Ήπατος του Νοσοκομείου μας»*, στο οποίο αναφέρεται ότι απεστάλη πλήρης φάκελος με τα απαραίτητα δικαιολογητικά που αφορά την οριστική χορήγηση άδειας λειτουργίας της Διατομεακής Μονάδας Μεταμόσχευσης Ήπατος του Νοσοκομείου, με βάση την κείμενη νομοθεσία και τη διενέργεια των απαραίτητων διαδικασιών μέσω ΥΠΕ και ΥΥΚΑ και παρακαλούν για τις ενέργειες τις ΥΠΕ.

Η υποβολή της εν λόγω αίτησης δηλώνει την επίσημη βούληση του νοσηλευτικού ιδρύματος και του προσωπικού που φέρεται ότι θα στελεχωσει τη ΜΜΗ σύμφωνα με την αίτηση να αναλάβει τη λειτουργία της και τις συνεπαγόμενες από αυτήν υποχρεώσεις και θεμελιώνει υποχρέωση των εμπλεκόμενων φορέων ΕΟΜ, ΥΥΚΑ να προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Τη στήριξή της στην αίτηση αυτή εκφράζει με το υπ' αρ. 1/3.1.2011 έγγραφο του Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών «Λαϊκό» και η νέα διοίκηση του νοσοκομείου. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι *«η Διοίκηση του ΓΝΑ Λαϊκό πιστεύει ότι μεταμοσχεύσεις ήπατος μπορεί να συνεχίσουν να γίνονται στο Νοσοκομείο μας προς όφελος της υγείας των ασθενών και πρέπει να γίνονται και για οικονομικούς λόγους, αφού η μεταμόσχευση ήπατος σε κέντρο του εξωτερικού στοιχίζει τριπλάσια ή και τετραπλάσια από ό,τι στην Ελλάδα. Επίσης ότι είναι πρόθυμη να εργασθεί προς την κατεύθυνση αυτή, ώστε να ξαναλειτουργήσει η Μονάδα μέχρι που θα υλοποιηθεί η φιλόδοξη και μακροπρόθεσμη, κατά την άποψη μας, πρόταση του ΕΟΜ για δημιουργία Κέντρου Μεταμοσχεύσεως Συμπαγών Οργάνων»*.

2. Στο υπ' αρ. πρωτ. εομ/1372/13.8.2010 του ΕΟΜ προς τον Συνήγορο του Πολίτη γίνεται επίκληση της άρνησης του καθηγητή κ. *** να αναλάβει την ευθύνη της Μονάδας και δηλώσεών του περί μη ύπαρξης άλλου ιατρού *«που να κατέχει το αντικείμενο»*, οι οποίες τουλάχιστον στη γραπτή τους μορφή δεν έχουν τεθεί υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη. Επίσης, δεν αναφέρεται αν

έχει υποβληθεί υπηρεσιακά σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας ή αν διασταυρώθηκε ούτε κοινοποιήθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, αν και ζητήθηκε.

Επιπλέον, η φερόμενη δήλωσή του περί αρνήσεως δεν συνάδει με το υπ' αρ. πρωτ. 2109/27.11.2009 έγγραφο του ΓΝΑ «Λαϊκό», υπογεγραμμένο από τον ίδιο, στο οποίο επισυνάπτεται η αποτύπωση της δραστηριότητας της ΜΜΗ κατά τα τρία χρόνια λειτουργίας της με προσωρινή άδεια (Ιούλιος 2006-Ιούλιο 2009). Ούτε είναι γνωστή η μη αποδοχή από εκείνον του ορισμού του ως επιστημονικά υπεύθυνου της ΜΜΗ από το ΔΣ του Νοσοκομείου σύμφωνα με την υπ' αρ. ΔΣ37/9.12.2009 ανακοίνωση του τότε διοικητή κ. ****. Αντιθέτως, υπογράφει την υποβληθείσα με το υπ' αρ. 353/22.12.2009 έγγραφο αίτηση για χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας της διατομεακής μονάδας μεταμόσχευσης ήπατος του ΓΝΑ «Λαϊκό» στις σχετικές καταχωρίσεις της υποβληθείσας αίτησης που τον αφορούν.

Οι προβληματισμοί του καθηγητή κ. ****, Διευθυντή της Β ΠΧΚ του Πανεπιστημίου Αθηνών στο πλαίσιο της οποίας λειτουργούσε η ΜΜΗ, όπως διατυπώνονται στο υπ' αρ. πρωτ. 2222/20.5.2010 σημείωμά του προς του Διοίκηση του ΓΝΑ «Λαϊκό» εστιάζονται στην καταλληλότητα των εγκαταστάσεων του νοσοκομείου όχι σε σχέση με την επάρκεια και τη δυνατότητά τους να ανταπεξέλθουν στη μεταμοσχευτική δραστηριότητα, κριτήρια βάσει των οποίων κρίνεται σύμφωνα με τον νόμο η χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας, αλλά σε σχέση με την απρόσκοπτη ανταπόκριση της Κλινικής στην παροχή εκπαίδευσης σε φοιτητές της ιατρικής του 4^{ου} και 5^{ου} εξαμήνου, την οποία αντιλαμβάνεται ως «*βασική αποστολή στα πλαίσια του Πανεπιστημίου και του συστήματος υγείας*».

Περαιτέρω, ως προς την ύπαρξη ή μη άλλου ιατρού που να κατέχει το αντικείμενο δεν νοείται να γίνεται σε επίσημο έγγραφο του ΕΟΜ επίκληση φερόμενης δήλωσης του καθηγητή κ. ****, την οποία μάλιστα ο ίδιος δεν αποδέχεται, χωρίς να διασταυρώνεται το περιεχόμενό της με τα συνυποβληθέντα βιογραφικά των ιατρών.

3. Δεν τεκμηριώνεται η επίκληση στα πρακτικά της από 28.5.2010 συνεδρίασης του ΔΣ του ΕΟΜ των σοβαρών ελλείψεων ως προς τη στελέχωση, καθώς αυτές εστιάζονται, όπως προκύπτει, στη μη πλήρωση της προϋπόθεσης της πενταετούς τουλάχιστον εμπειρίας σε μεταμοσχεύσεις στο πρόσωπο του ορισθέντος ως επιστημονικά υπεύθυνου της Μονάδας Διευθυντή της Β ΠΧ, χωρίς αναφορά σε άλλες. Η εν λόγω προϋπόθεση, αν και προβλέπεται στο ισχύον οικείο νομοθετικό πλαίσιο, αναφέρεται ότι είχε παρακαμφθεί και στο παρελθόν, όταν ανέλαβε επιστημονικά υπεύθυνος ο καθηγητής κ. Κωστάκης.

Επίσης, το αριθμητικό κριτήριο της διενέργειας τουλάχιστον δέκα μεταμοσχεύσεων κατ' έτος δεν ακολουθείται απαραίτητα, όταν σε άλλες περιπτώσεις, όπως αυτήν της χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας στη ΜΜ Καρδιάς-Πνεύμονα του ΩΚΚ, αναδεικνύεται ως υπέρτερη η συνέχιση της λειτουργίας μίας Μονάδας Μεταμοσχεύσεων. Επιπλέον, ο αριθμός των μέχρι 10 μεταμοσχεύσεων για το πρώτο έτος και των τουλάχιστον 10 για τα υπόλοιπα πρέπει να υπολογίζεται σε διάστημα ενός έτους με την αριθμητική

έννοια των 12 μηνών από την έναρξη λειτουργίας της Μονάδας. Τούτο σημαίνει στην περίπτωση της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» ότι θα πρέπει να γίνει επανακατανομή του αριθμού των διενεργηθεισών μεταμοσχεύσεων από τη ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» κατά το διάστημα της λειτουργίας της, ώστε να είναι ακριβής η σχετική απόφαση. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τη δραστηριότητα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» για το διάστημα 2006-2009, η οποία εστάλη στον ΕΟΜ με το υπ' αρ. πρωτ. 2109/27.11.2009 υπογεγραμμένο από τον καθηγητή κ. **** και τον επ. καθηγητή κ. ****, για το πρώτο έτος λειτουργίας της Μονάδας (Ιούλιος 2006-Ιούνιος 2007) αναφέρονται 7 μεταμοσχεύσεις, για το δεύτερο έτος Ιούλιος 2007-Ιούνιος 2008 12 μεταμοσχεύσεις και για το τρίτο έτος λειτουργίας Ιουλίου 2008-Ιούνιος 2009 13. Επομένως, με βάση αυτόν τον υπολογισμό πληρούται τόσο το κριτήριο των μέχρι 10 μεταμοσχεύσεων για το πρώτο έτος λειτουργίας και το κριτήριο των άνω των 10 μεταμοσχεύσεων για τα επόμενα δύο έτη. Περαιτέρω, ο ΕΟΜ διαπιστώνει ότι η ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» δεν πληρούσε τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, χωρίς αυτές να εξειδικεύονται ούτε η αιτίαση να τεκμηριώνεται με δεδομένα της μεταμοσχευτικής δραστηριότητας των τριών χρόνων λειτουργίας της Μονάδας.

Τέλος, αν και αναφέρεται στο υπ' αρ. πρωτ. ΕΟΜ /1372/13.8.2010 έγγραφο του ΕΟΜ προς τον Συνήγορο του Πολίτη ότι το μεταμοσχευτικό πρόγραμμα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» δεν «προετοίμαζε ή διατηρούσε τους ασθενείς σε τέτοια κατάσταση, ώστε η μεταμόσχευση ενός μοσχεύματος να έχει την αναμενόμενη επιτυχία, δηλαδή την ίαση του ασθενούς» και ότι δεν «κάλυπτε μετά από μια επιτυχή μεταμόσχευση και την μακροχρόνια λειτουργικότητα των μοσχευμάτων». Ούτε παρατίθενται επ' αυτού δεδομένα από τα αποτελέσματα της μεταμοσχευτικής δραστηριότητας της Μονάδας ούτε απαντήθηκαν σχετικά ερωτήματα του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον Οργανισμό. Αντιθέτως, ο ισχυρισμός αυτός αντικρούεται από τον Διευθυντή της Α Προπαιδευτικής Χειρουργικής Κλινικής, όπως προκύπτει από το σχετικό χωρίο του υπ' αρ. πρωτ. 1/3.1.2011 εγγράφου της Διοικήτριας του ΓΝΑ «Λαϊκό».

4. Εν γένει σύμφωνα με τη γραμματική διατύπωση των σχετικών ρυθμίσεων του οικείου νομοθετικού πλαισίου οι προβλεπόμενοι όροι λειτουργίας μίας Μονάδας Μεταμόσχευσης συμπαγών οργάνων αναφέρονται ως ισότιμοι και δεν υπόκεινται σε κάποια εκ του νόμου αξιολόγηση με την έννοια ότι κάποιιοι μπορούν να θεωρηθούν υπέρτεροι και πρέπει να τηρηθούν οπωσδήποτε και κάποιιοι άλλοι να εκληφθούν ως υποδεέστεροι και να χωρήσει παρέκκλιση από αυτούς. Ωστόσο, ο ΕΟΜ σε κάποιες περιπτώσεις διατυπώνει θετική γνώμη σχετικά με την οριστική λειτουργία του παρά τη μη πλήρωση κάποιων εκ των όρων, προβαίνοντας σε αξιολογήσεις αναφορικά με τη σημασία λειτουργίας μίας μονάδας για τους ασθενείς ή το παρεχόμενο στη χώρα μας έργο στον τομέα της μεταμοσχευτικής δραστηριότητας.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το απόσπασμα πρακτικών της από 28.5.2010 συνεδρίασης του ΔΣ του ΕΟΜ που αναφέρεται στη Μονάδα Μεταμόσχευσης Νεφρού του ΠΓΝΑ «Λαϊκό», αν και δηλώνεται ότι «από τον έλεγχο των εγγράφων και λοιπών στοιχείων του φακέλου του αιτήματος του Νοσοκομείου «Λαϊκό», προκύπτει ότι πληρούνται – σε γενικές γραμμές οι τυπικές, κατά τα άνω, προϋποθέσεις ως και οι ουσιαστικές για τη λήψη οριστικής άδειας

λειτουργίας των Μονάδων αυτών», στη συνέχεια αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «οι ελλείψεις που προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου και συγκεκριμένα από τους σχετικούς συμπληρωμένους πίνακες και αφορούν: 1) την έλλειψη Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, ως δηλώνεται από το Νοσοκομείο 2) την έλλειψη του Ακτινολογικού Τμήματος με διάθεση αξονικού τομογράφου με δυνατότητα λειτουργίας όλο το 24ωρο πιθανόν εκ παραδρομής δεν συμπληρώθηκε στον οικείο πίνακα που περιλαμβάνεται στο αίτημα για τη Μονάδα Μεταμόσχευσης Νεφρού καθώς σε αυτόν για τη Μονάδα Μεταμόσχευσης Ήπατος έχει συμπληρωθεί ότι υπάρχει 3) ως προς τη διοικητική υποστήριξη της Μονάδας αυτής, καθώς η διοικητική υπάλληλος παραμένει στη Γραμματεία της Διοίκησης λόγω υπηρεσιακών αναγκών και εξυπηρετεί μόνο κατά περίπτωση τις Μονάδες, όπως αναφέρεται στην απόφαση του ΔΣ του Νοσοκομείου Λαϊκό, **δεν δύναται να θεωρηθούν τόσο σημαντικές που να δικαιολογούν την μη χορήγηση της άδειας λειτουργίας εξ αυτού του λόγου και μόνο, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι ελλείψεις αυτές δεν οφείλονται σε πλημμέλειες της Μονάδας, αλλά σε γενικότερες δυσλειτουργίες του συστήματος (λχ. έλλειψη πλήρους στελέχωσης με βοηθητικό ή νοσηλευτικό προσωπικό)».**

Καταλήγοντας, επισημαίνεται ότι

«κατά ταύτα η γνώμη του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων ... είναι θετική για την χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας της Διατομεακής Μονάδας Μεταμόσχευσης Νεφρού στο Νοσοκομείο «Λαϊκό» από της ημερομηνίας λήξεως της προσωρινής, με τις ως άνω επισημάνσεις ως προς τις ελλείψεις που πρέπει άμεσα να καλυφθούν και να ενημερωθεί σχετικώς ο ΕΟΜ».

Επιπλέον, παραθέτουμε σχετικό απόσπασμα πρακτικών από την από 13.2.2009 συνεδρίαση του ΔΣ του ΕΟΜ σχετικά με τη χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας στη Μονάδα Μεταμόσχευσης Καρδιάς-Πνευμόνων ΩΚΚ, στη Μονάδα Μεταμόσχευσης Μυελού των Οστών Αντικαρκινικού-Ογκολογικού Νοσοκομείου «Ο Άγιος Σάββας» και στη Μονάδα Μεταμόσχευσης Νεφρού του ΓΝΑ «Ευαγγελισμός», στο οποίο αναφέρονται τα ακόλουθα:

«από τον έλεγχο των εγγράφων και λοιπών στοιχείων του φακέλου των αιτήσεων που έκαναν όλα τα μέλη του ΔΣ προκύπτει ότι πληρούνται – σε γενικές γραμμές, οι τυπικές, κατά τα άνω, προϋποθέσεις ως και οι ουσιαστικές για τη λήψη της άδειας. Σε περιπτώσεις που τυχόν υπάρχουν μικρές αποκλίσεις αυτές δεν οφείλονται σε πλημμέλειες της Μονάδας αλλά σε γενικότερες δυσλειτουργίες του συστήματος (λχ έλλειψη πλήρους στελέχωσης με βοηθητικό ή νοσηλευτικό προσωπικό) και τα μέλη του ΔΣ θεωρούν ότι στα ως άνω νοσηλευτικά ιδρύματα γίνεται από τους ιατρούς προσπάθεια κάλυψης των κενών αυτών, όπως αποδεικνύει η μεταμοσχευτική δραστηριότητα των μονάδων. Περαιτέρω τονίζεται ότι ακόμη και σε περιπτώσεις που η μεταμοσχευτική δραστηριότητα είναι κατά τι μικρότερη από τις τιθέμενες προϋποθέσεις, ως το ΩΚΚ ως προς τη δραστηριότητα της μεταμοσχεύσεως πνευμόνων, που διενεργούνται λιγότερες από 10 ετησίως, πρέπει να χορηγηθεί οριστική άδεια καθώς αντίθετη περίπτωση θα σήμαινε διακοπή του έως τώρα επιτευχθέντος έργου στις μεταμοσχεύσεις στη χώρα μας, αλλά

κυρίως μείωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας των ασθενών στη χώρα μας, και μάλιστα υπηρεσιών που συνδέονται με τη σωτηρία της ζωής των ασθενών, τη στιγμή που μεγαλώνουν οι ανάγκες. Ειδικά δε για το θέμα των πνευμόνων δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν οι απαιτούμενες από την κείμενη νομοθεσία μεταμοσχεύσεις ετησίως και λόγω πληθυσμού. Από τα στοιχεία του Οργανισμού μας για τις μεταβάσεις στο εξωτερικό και για τις πραγματοποιηθείσες μεταμοσχεύσεις στην Ελλάδα για το 2007 και το 2008 προκύπτει προκύπτει ότι χρειάστηκαν μόνο 7 ετησίως. Ως εκ τούτου τα μέλη του ΔΣ του ΕΟΜ ομόφωνα αποφασίζουν ότι πληρούνται όλοι οι σχετικοί όροι για τη χορήγηση οριστικής άδειας μεταμόσχευσης στις ως άνω μονάδες».

Σε συνέχεια των ανωτέρω διατυπώθηκε θετική γνώμη από τον ΕΟΜ, με τις ως άνω επισημάνσεις.

Από τα παραπάνω αποσπάσματα των πρακτικών συνεδριάσεων του ΕΟΜ συνάγεται ότι ο Οργανισμός προβαίνει σε σταθμίσεις και αξιολογήσεις υπέρ της χορήγησης αδειών, λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες που θα επέσυρε η μη χορήγησή τους λόγω μη πλήρωσης των όρων λειτουργίας που προβλέπει το οικείο νομοθετικό πλαίσιο. Έτσι, με γνώμονα την αποφυγή της μείωσης των παρεχόμενων στους ασθενείς της χώρας υπηρεσιών υγείας, δεδομένης της σημασίας αυτών για τη ζωή ή την υγεία των ασθενών, αλλά και τις αυξημένες ανάγκες των ασθενών, το ΔΣ του ΕΟΜ διατυπώνει θετική γνώμη, αξιολογώντας τις όποιες ελλείψεις ως δευτερεύουσες ή αποδιδόμενες σε γενικότερες δυσλειτουργίες του συστήματος ή καλυπτόμενες από τις προσπάθειες των ιατρών.

Αντίθετα, σε σχέση με τη ΜΜΗ του ΠΓΝΑ «Λαϊκό»

- η μη πλήρωση της προϋπόθεσης της πενταετούς εμπειρίας σε μεταμοσχεύσεις του Διευθυντή της ΒΠΧΚ που ορίζεται ως επιστημονικά υπεύθυνος της ΜΜΗ,
- η έλλειψη τμήματος ιστοσυμβατότητας, αν και σημειώνεται σε παρένθεση ότι πιθανόν εκ παραδρομής δεν συμπληρώθηκε στον οικείο πίνακα που περιλαμβάνεται στο αίτημα για τη ΜΜΗ, πλην όμως σε αυτόν για τη ΜΜ Νεφρού έχει συμπληρωθεί ότι υπάρχει συνεργαζόμενο,
- η έλλειψη τμήματος κοινωνικής εργασίας, αν και το τμήμα αυτό εξίσου δεν αναφέρεται ούτε στην αίτηση για τη ΜΜ Νεφρού, οι ίδιες ελλείψεις σε διοικητική υποστήριξη που επισημαίνονται και σε σχέση με τη ΜΜ Νεφρού, και
- τέλος η μη πλήρωση του όρου της διενέργειας ετησίως τουλάχιστον δέκα μεταμοσχεύσεων, ο οποίος και σε άλλες περιπτώσεις δεν έχει τηρηθεί, οδήγησαν το ΔΣ του ΕΟΜ να αποφασίσει ομόφωνα «ότι δεν πληρούνται οι σχετικοί όροι για τη χορήγηση οριστικής άδειας μεταμόσχευσης στην ανωτέρω μονάδα, σύμφωνα με τα ως άνω» και να διατυπώσει αρνητική γνώμη στο αίτημα για χορήγηση οριστικής άδειας στη ΜΜΗ, χωρίς να αξιολογούνται οι συνέπειες της διακοπής λειτουργίας της ΜΜΗ στην ποιότητα των παρεχόμενων στους ασθενείς υπηρεσιών υγείας με κίνδυνο για τη ζωή ή την υγεία τους, καίτοι υφίστανται εξίσου, δεδομένου του αριθμού των διενεργηθεισών από τη ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» μεταμοσχεύσεων

και του αριθμού των εγγεγραμμένων στη λίστα της υποψήφιων ληπτών.

Τέλος, η προτεινόμενη με το υπ' αρ. πρωτ. ΕΟΜ/1511/16.9.2010 έγγραφο του ΕΟΜ προς το ΥΥΚΑ δημιουργία πρότυπου-πολυδύναμου Μεταμοσχευτικού Κέντρου στην Αττική πχ στο Αττικό Νοσοκομείο, παρά τις όποιες διερευνητικές επαφές αναφέρεται ότι έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, τελεί υπό την έγκριση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και ως εκ τούτου δεν αποτελεί ισοδύναμη της συνέχισης της λειτουργίας ήδη υφιστάμενης Μονάδας εναλλακτική. Ούτε η αόριστη μελλοντική λειτουργία του αντισταθμίζει τη διακοπή της λειτουργίας της και την κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών των εγγεγραμμένων στη λίστα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» υποψήφιων ληπτών. **Αντίθετα εγείρεται η εντύπωση ότι η χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας στη μέχρι πρότινος λειτουργούσα ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» θυσιάζεται στον βωμό της προώθησης ενός αόριστου, ακόμη, σχεδίου μελλοντικής δημιουργίας μίας άλλης μονάδας σε άλλο νοσοκομείο της Ελλάδας, χωρίς ορισμένο χρονοδιάγραμμα και χωρίς να σταθμίζονται οι άμεσες ανάγκες των ασθενών και η αδυναμία εξολοκλήρου κάλυψής τους από τη ΜΜΗ του ΓΝΘ «Ιπποκράτειο».**

Επισημαίνεται ότι ερωτήματα του ΣΤΠ προς τον ΕΟΜ σχετικά με τα μέτρα που έχει ή προτίθεται να λάβει ο ΕΟΜ για την προώθηση ίδρυσης Μεταμοσχευτικού Κέντρου Ήπατος σε μεγάλο νοσοκομείο της Αθήνας και ποιο, αν έχει προβλεφθεί χρονοδιάγραμμα για τη δημιουργία του και με βάση ποια στοιχεία κρίνεται ότι αυτό το νοσοκομείο μπορεί να αναλάβει τη Μεταμοσχευτική Μονάδα Ήπατος, δεδομένου ότι η υποβολή αίτησης προέρχεται από τα Νοσοκομεία, έμειναν αναπάντητα.

5. Σύμφωνα με το άρθρο 1 ΥΑ Υ4α/71720/2005 (ΦΕΚ Β 1043) μετά την πάροδο τριών ετών προσωρινής λειτουργίας χορηγείται οριστική άδεια με βάση τα αποτελέσματα της μεταμοσχευτικής δραστηριότητας, εφόσον διαπιστωθεί επάρκεια της Μονάδας και η δυνατότητά της στην εκτέλεση μεταμοσχεύσεων σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις, μετά τη γνώμη του ΕΟΜ (άρθρ. 1 παρ. 2). Με την υπ' αρ. Υ4α/33721/2006 «Χορήγηση άδειας λειτουργίας σε Μονάδες Μεταμοσχεύσεων» (ΦΕΚ Β 801) χορηγήθηκε προσωρινή άδεια λειτουργίας στη Μονάδα Μεταμοσχεύσεων Νεφρού, στη Μονάδα Μεταμοσχεύσεων Ήπατος και στη Μονάδα Μεταμοσχεύσεων Παγκρέατος. Παράλληλα προβλέπεται η χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας μετά την πάροδο τριών χρόνων, αφού εξετασθούν οι όροι λειτουργίας τους σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της μεταμοσχευτικής τους δραστηριότητας και τυχόν άλλες προϋποθέσεις που εν τω μεταξύ θα έχουν προκύψει, ώστε να χορηγηθεί οριστική άδεια λειτουργίας Μονάδας Μεταμοσχεύσεων.

Κρίσιμη είναι εν προκειμένω η διαπίστωση της επάρκειας της Μονάδας και της δυνατότητάς της να εκτελεί μεταμοσχεύσεις με βάση τα αποτελέσματα της μεταμοσχευτικής δραστηριότητας, η οποία συνιστά αξιολογική-τεχνική κρίση κι εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεως. Σε σχέση με την επάρκεια της Μονάδας και τη δυνατότητα διενέργειας

μεταμοσχεύσεων εξετάζεται και η πλήρωση των προβλεπόμενων όρων λειτουργίας.

Αν και η κρίση περί της επάρκειας της Μονάδας και της δυνατότητάς της να διενεργεί μεταμοσχεύσεις, δεν μπορεί να ελεγχθεί ως προς την ουσία της ως τεχνική, οφείλει, για να είναι δεσμευτική, να είναι αιτιολογημένη με βάση τα αποτελέσματα της μεταμοσχευτικής δραστηριότητας. Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά της νόμιμης αιτιολογίας μίας αιτιολογίας το άρθρο 17 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999 ΦΕΚ Α΄ 45/1999) ορίζει ότι *«η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς από το νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης»*.

Αν και ο ΕΟΜ καλώς προβαίνει σε σταθμίσεις και αξιολογήσεις για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των ασθενών και την ενίσχυση του μεταμοσχευτικού προγράμματος στην Ελλάδα, θα έπρεπε να μεριμνά για την ομοιόμορφη άσκηση της αρμοδιότητάς του προς διασφάλιση της διαφάνειας, της αξιοπιστίας, της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των διοικουμένων, εν προκειμένω των ασθενών και μάλιστα τελικού σταδίου, για την υγεία ή ακόμη και τη ζωή των οποίων η μεταμόσχευση ήπατος αποτελεί τη μόνη λύση. Τούτο σημαίνει ότι ο ΕΟΜ φέρει το βάρος της αιτιολογίας, ιδίως σε περιπτώσεις αρνητικής απόφασης περί της χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας σε ήδη λειτουργούσα Μονάδα Μεταμόσχευσης. Προς τούτο δεν αρκεί κατά τη γνώμη μας η απλή, εν μέρει μάλιστα, γενικόλογη, αναφορά σε όρους λειτουργίας που δεν πληρούνται, αλλά θα πρέπει να τεκμηριώνεται με παράθεση δεδομένων η επίπτωσή τους στην επάρκεια της μεταμοσχευτικής μονάδας και στη δυνατότητά της να διενεργεί μεταμοσχεύσεις, ώστε σε μία στάθμιση κόστους-οφέλους της σε σχέση με την περαιτέρω λειτουργία της μονάδας να βαραινούν υπέρ της διακοπής της.

6. Αναφορικά με τη νομική φύση και ισχύ της προβλεπόμενης γνώμης του ΕΟΜ, πρέπει να σημειωθεί ότι **εφόσον δεν χαρακτηρίζεται ως σύμφωνη είναι απλή και δεν δεσμεύει τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως αποφασίζον περί της χορήγησης οριστικής άδειας όργανο. Ωστόσο, η πράξη του αποφασίζοντος οργάνου, εφόσον έχει διαφορετικό περιεχόμενο από την απλή γνωμοδότηση, πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη** (βλ. και άρθρο 20 Ν. 2190/1999) (βλ. σχετικά Ε. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου Ι, 12^η έκδοση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007, σελ. 154). Σε περίπτωση απλής γνώμης το αποφασίζον όργανο **μπορεί να αναπέμψει την υπόθεση στο γνωμοδοτικό όργανο για νέα έρευνα με αιτιολογημένη πράξη του που αναφέρει και τις πλημμέλειες που παρατηρήθηκαν στη γνωμοδότηση**. Εξάλλου η διατύπωση απλής γνώμης από το γνωμοδοτικό όργανο για θέμα που δεν ανήκει στην αρμοδιότητά του, δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της πράξης του αποφασίζοντος οργάνου. (βλ. σχετικά Ε. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου Ι, 12^η έκδοση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007, σελ. 154, υποσ. 9).

Πριν περατωθεί η διοικητική ενέργεια, δηλαδή πριν από την έκδοση της πράξης από το αποφασίζον όργανο, το γνωμοδοτικό όργανο, μπορεί να επανέλθει ελεύθερα στην υπόθεση και να μεταβάλει τη γνώμη που έχει διατυπώσει, ακόμη και βάσει διαφορετικής εκτίμησης των ίδιων στοιχείων,

πρέπει όμως να αιτιολογήσει αυτή τη μεταβολή (Βλ. σχετικά Ε. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου Ι, 12^η έκδοση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007, σελ. 155).

ΠΡΟΤΑΣΗ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΠ

Σε συνέχεια των παραπάνω, δεν έχουμε αμφιβολία ότι θα αναγνωρίσετε την ανάγκη να ληφθούν μέτρα, ώστε το αίτημα του ΓΝΑ «Λαϊκού» για χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας στη ΜΜΗ να τύχει ενδελεχούς διερεύνησης και νόμιμης αιτιολογίας από τα προς τούτο αρμόδια όργανα σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτει ο νόμος και με γνώμονα την αποφυγή κινδύνων για τη ζωή ή την υγεία των ασθενών και να αρθεί η εντύπωση ότι έχουν παρεισφρήσει άλλου τύπου σκοπιμότητες στη μέχρι τώρα διαχείρισή του.

Με δεδομένα τα παραπάνω κι επειδή

- δεν έχει εκδοθεί ακόμη, καθόσον γνωρίζουμε, η τελική πράξη του αποφασίζοντος οργάνου σε συνέχεια της αρνητικής γνώμης του ΕΟΜ,
- έχει εκφρασθεί και από τον ΕΟΜ η ανάγκη επανεξέτασης, αν και αυτή τίθεται σε σχέση με την υποβολή νέου αιτήματος,
- έχει διαταραχθεί η παροχή των αναγκαίων υπηρεσιών υγείας των εγγεγραμμένων στη λίστα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» υποψήφιων ληπτών,
- έχει ζητηθεί με το υπ' αρ. πρωτ. Υ4α/106592/4.11.2010 έγγραφο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης η άποψη του ΓΝΑ «Λαϊκό» σχετικά με την αξιολόγηση του αιτήματός του από τον ΕΟΜ,
- η νέα Διοίκηση του ΓΝΑ «Λαϊκό» απέστειλε τις απόψεις της επί της αρνητικής γνώμης του ΕΟΜ, αντικρούοντας τις αιτιάσεις και στηρίζοντας την αίτηση χορήγησης οριστικής άδειας λειτουργίας που υποβλήθηκε το 2009,

θεωρούμε ότι το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θα πρέπει να αναπέμψει το αίτημα του ΓΝΑ «Λαϊκού» για χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας της ΜΜΗ στον ΕΟΜ, προκειμένου να επανεκτιμηθεί με έμφαση στην επάρκειά της και τη δυνατότητά της να εκτελεί μεταμοσχεύσεις ή να προχωρήσει στην έκδοση ειδικά αιτιολογημένης πράξης με γνώμονα την όσο το δυνατόν καλύτερη κάλυψη των άμεσων αναγκών των χρηζόντων μεταμόσχευση της Νότιας Ελλάδας και ιδίως των εγγεγραμμένων στη λίστα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό» υποψήφιων ληπτών και προς αποτροπή της βλάβης της υγείας ή ακόμη και τη ζωής εκείνων που χρήζουν μεταμόσχευσης κι είχαν υπαχθεί στο μεταμοσχευτικό πρόγραμμα της ΜΜΗ του ΓΝΑ «Λαϊκό».

Δεδομένου του υψηλού αισθήματος ευθύνης που θεωρούμε ότι σας διακρίνει και της υποχρέωσης όλων των εμπλεκόμενων στο πεδίο των μεταμοσχεύσεων φορέων να αποκαταστήσουν την απρόσκοπτη κάλυψη των

αναγκών για μεταμοσχεύσεις στους ασθενείς της Νότιας Ελλάδας, αποτρέποντας την πρόκληση περαιτέρω δυσμενών συνεπειών για τη ζωή ή την υγεία τους, προσβλέπουμε στην άμεση ανταπόκριση της υπηρεσίας σας στα παραπάνω.

Με εκτίμηση,

Γιάννης Σακέλλης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοιν.
Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων
Τσόχα 5
ΤΚ 11 521 Αθήνα

Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό»
ΑΓ. Θωμά 17
ΤΚ 115 27 Αθήνα
